

СЕКЦІЯ 6

ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ОСВІТИ

Г. В. СТАДНИК, канд. екон. наук, проф.,
перший проректор Харківського національного університету міського
господарства імені О. М. Бекетова
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Традиційно однією з ключових проблем освіти в Україні називають низький рівень фінансування. Дійсно, за показником витрат у розрахунку на одного студента (800 доларів на рік) наша країна істотно відстає не тільки від провідних країн світу (8000-10000 доларів на рік), а й від східноєвропейських (2500-3000 доларів на рік). Але за часткою ВВП (близько 6 %), яка виділяється на освіту, Україна нині серед світових лідерів. Така, на перший погляд, суперечність пояснюється низьким обсягом ВВП та великою кількістю студентів. Відповідно, без досягнення сталого економічного зростання в країні немає перспектив щодо істотного збільшення коштів, які отримують навчальні заклади з державного бюджету. Більше того, найбільш дієвим способом підвищення конкурентоспроможності національної економіки є створення сприятливого інвестиційного клімату шляхом зниження податкового навантаження. Це, у свою чергу, потребує, щоб видатки держсектору не перевищували 40% ВВП. А якщо проаналізувати витрати на освіту країн із загальним рівнем державних видатків не більше 40% ВВП, то у жодної з них цей показник не перевищує 4,5% ВВП, тобто є меншим, ніж в Україні.

В умовах недостатнього фінансування освіти з боку держави постає потреба в інвестуванні коштів у освітні заклади на засадах державно-приватного партнерства. Така співпраця може бути взаємовигідною з економічної точки зору: приватний партнер забезпечує необхідні для освітнього процесу кошти, які наразі не може надати держава, тоді як

остання надає йому певні фіскальні преференції. Проте окремі законодавчі ініціативи можуть підірвати певні стимули приватних осіб до капіталовкладень у рамках державно-приватно партнерства. Наприклад, надання усім навчальним закладам статусу неприбуткових, що передбачається проектом Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу (щодо неприбуткового статусу навчальних закладів та наукових установ)», позбавить інвесторів дивідендів, а отже, економічних стимулів вкладати кошти в освіту.

Низький рівень фінансування є далеко не єдиною проблемою освіти в Україні. Більше того, високе місце України у рейтингу глобальної конкурентоспроможності за кількістю осіб, які здобувають вищу освіту (14-те зі 144 країн), та низькі місця за показниками якості освіти (наприклад, за рівнем взаємозв'язку між освітніми закладами та бізнесом, впровадженням інноваційних технологій у виробництво) пов'язується багатьма дослідниками з неефективним використанням освітніми наявних ресурсів. В умовах слабого інституційного середовища збільшення витрат на освіту, як і будь-яких інших державних витрат, призведе лише до зниження ефективності їх використання. На нашу думку, розв'язати зазначену проблему можна шляхом впровадження механізму державно-приватного партнерства в освіті. Загальновідомо, що приватна власність характеризується більшою ефективністю у порівнянні з державною. Якщо представники бізнесу інвестуватимуть кошти у навчання майбутніх фахівців, то їх цікавитимуть не формальні результати (такі як диплом), а реальні знання, уміння та навички студентів, які можна використовувати у практичній діяльності. Це посилить контроль за раціональністю використання коштів навчальними закладами, а отже, підвищить ефективність їх використання. Нарешті, державно-приватне партнерство дозволить розв'язати ще одну проблему сучасної української освіти – еміграцію фахівців одразу ж після отримання диплома, адже приватні інвестори будуть впроваджувати механізми збереження висококваліфікованих фахівців у країні, щоб отримати вигоду від вкладених коштів.